

Inserati se sprejemajo in velja tritopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se oena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Razpor v Hohenwartovem klubu.

Prav neudoma, kakor strela z jasnega neba nam je došla nevesela novica iz Dunaja: klub desnega središča, (pri katerem so tudi naši slovenski poslanci, in o katerem smo pričakovali, da bo postal sčasom najmočnejši in najmerodajnejši klub v državnem zboru) razdrobil se je na dva kosa, Nemški konservativni poslanci so izstopili iz njenega si osnovali lasten „klub središča,“ ter si izvolili princa Alfreda Liechtensteina za predsednika in Lienbacerja za podpredsednika.

Nemškoliberalci so tega razpora zelo veselji, ker mislijo, da se desnica že drobi in krha, ter da kmalo pride njih čas nazaj. Pogledimo in prerešetajmo to reč natančnejše. Mislimo da to veselje liberalcev je prazno, kajti vsi izstopivši so izrekli odločno, da ostanejo pri sodanjih nazorih in da hočejo tudi zastopani biti v eksekutivnem odseku desnice. Nekteri nemški listi menijo nadalje, da so ti poslanci izstopili iz tega uzroka, ker se bojé svojih nemških volilcev in ne marajo dalje, podpirati slovanskih teženj po ravnopravnosti. Mi tudi tega ne verujemo. Nemški kmet nima nič proti ravnopravnosti Slovanov in v tem oziru se konservativni poslanci nimajo bati svojih volilcev. Druga stvar je, ki nemške katolike boli. Oni namreč vidijo, da sedanja vlada nič ne stori za katoliške Nemce, akoravno njih poslanci vlado podpirajo. Naučni minister se brani z rokami in nogami verskih, katoliških šol, on zavira in zavlačuje olajšanje in skrčenje šolske dolžnosti do spojnjenega 14. leta, akoravno so nemški planinci že v tolikih prošnjah razodeli svoje želje v tej za-

devi. Naučni minister pusti liberalne šolske nadzornike še vedno v prejšnji moči in oblasti; tirolski deželi se ne dá verska edinstvo nazaj, akoravno ima staro deželno pravico za to, ki je minister Stremayr ni smel in ni mogel kar iz svoje moči odpraviti, akoravno je pa vistini to storil v nasprotju s postavo. Gotovo imajo tudi konservativni poslanci pravico zahtevati, da se na njih željo nekoliko ozira jemlje, ne samo na želje Poljakov in Čehov. Ko se jim je pa vedno le reklo „počakajte“, morali so potrpežljivost zgubiti. Najbrž so bili s Hohenwartom zato nezadovoljni, ker jih je vedno tolažil z boljimi časi, za sedaj pa jim prigovarjal, naj s svojimi terjatvami počakajo. Za kaj bi čakali? Ali mar ministru Konradu na ljubo? Ali je Konrad prismojen na svoj sedež? Položaj nemških konservativcev je drugačen, kakor naš. Njim se ni boriti za narodno ravnopravnost, ker jo že imajo; njim se ni bati nobene liberalne vlade, ker jim nobena narodnosti ne bo jemala. Vrhu tega je položaj tak, da se ni bati pod tem cesarjem preganjanja katoličanov in duhovščine. Zgubiti toraj konservativci nimajo nič, pridobiti pa tudi ne družega, ko koncesije na verskem in šolskem polju. Olajšanja pri gruntnem in hišnem davku niso mogli doseči, kaj hočejo toraj svojim volilcem domu prinesiti, če še v šolskem vprašanju ne morejo ničesa doseči? Korak nemških katolikov nam je tedaj popolnoma in lahko razumljiv. Od ene strani se jim pač morda po pravici očita, da niso izbrali pravega trenutka za svojo eneržijo, da so klub razdrli v trenutku, ko so se levičarji v en sam klub združili. Če pa stvar prevdarimo iz njihovega stališča, ne moremo jih obsoditi. Saj imamo tudi

mi Slovenci dosti uzroka za nezadovoljnost z ministrom Konradom, toraj se tudi ne moremo navduševati za vlado, dokler ta mož v njeni sredi za — liberalce dela. Razložek je le ta, da imamo mi več, včasih še preveč potrpežljivosti in pramembe eneržije.

Nemara so tudi volitve v Nemčiji uplivala na naše katoliške Nemce.

Oni vidijo, da so v protestantski Nemčiji katoličani spoštovani, da imajo nad 110 poslancev; v Avstriji pa da se želje katoličanov prezirajo, njih izpolnitev vedno odlašá, in komu na ljubo? iz kakšnega strahu? Samo iz bojazni in na ljubo tiste stranke, ki je vladi napovedala boj na življenje in smrt! Ali nimajo tudi konservativni Nemci pravice, da se nanje ozir jemlje? Ali so le dunajski judje pravi Nemci, ker znajo po svojih umazanih časniki bolj kričati med svet, ko pošteni nemški hribovci?

Naj obračamo stvar kakor hočemo, dosti očitanja ne najdemo za nemške konservativce. Ob enem pa pričakujemo za trdno, da bodo svojemu programu vedno zvesti ostali in zagovarjali ravnopravnost slovanskih narodov, kakor poprej. Desnica državnega zbora vsled tega ne bo oslabela.

Bolj sitno pa je vprašanje, kaj bo zanjeprej z Hohenwartovim klubom? Ta klub bo štel odslej le še kakih 30 udov in sicer 14 Slovencev, 9 Dalmatincev, pa en par Bukovincev, Lahov in morda še kakega Nemca. Jugoslovani bodo odslej prevagovali v tem klubu, in vprašanje nastane, če bi ne kazalo, kar naravnost osnovati „jugoslovanski klub“? Toda, kam se potem obrnejo Bukovinci in drugi, ki niso Jugoslovani?

Govor prof. Vambergerja na grobu Val. Mandelca prigodom blagoslovljenja spomenika.

Velečenjeno občinstvo!

Non omnis moriar.

Hor.

Kaj li nas je dovelo danes tako mnogobrojno in svečano na to polje mrtvih, kjer življenja ni, na to mesto tiho, kjer se utrujeni in težko obloženi popotniki podajajo v mehki naročaj matere zemije na sladek pokoj, na večno spanje? — Čemu li naši krasni venci tukaj, kjer je pod koso nemile smrti že mnogi ljudski povehnili cvet in razpadel se v prah? — Čemu li tukaj solza v našem očesu, kjer i srce usahne, ki solze rodi? — Z venci hočemo ovenčati ta le homček, pod katerim spi umni boritelj, a solzami hočemo posvetiti njegov spomenik — prelomljen ta le kameniti steber.

Boritelj sem rekel, spi tukaj, ali boritelj, ki ni prolil ni kaplje ljudske krvi, — ali mnogo kapelj znoja v duševnem delu — bo-

ritelj, ki ni pogazil niti enega zlatega klasa — ali posijal mnogo zrnca za prosveto in napredek — boritelj, ki je izbojeval najkrasnejo pobebo, pobebo duha nad materijo.

To pobebo, katero bode, dokler bode sveta in veka spremijala slava, slava čista ko z neba pali sneg, čista ko lilija, ki je na blagi poljub jutranjega solnca odprla svoje prsa, — to pobebo slavimo danes mi v ovenčanem zmagovalcu, pokojnem profesorju karlovške gimnazije in slovenskem pisatelju — Valentinu Mandelcu!

Življenje njegovo je bila borba od zibeli do groba. — 35 let je on živel, ali pri ugašenju svojega života mogel bi jim on s Prešernom doviknuti:

„Rodilo ve ste cvetja meni malo“.

In zares — človeku motrečemu njegov mnogotrpní život čini se, da so se vsi demoni peklenski urotili, da poruše tega apostoljna kulture in humanizma v prah. Sam pokojnik piše o sebi, da se čudi, da ni na polovici pota obstal in posegel za vatel, da postane — kramar. Jad namreč in bolj sta izprepletala njegov život, kakor kakšen obični greh, od kterega ni dobil oprosta, doli v tem grobu hladnem

V Kranju, kjer je genij oboril bakljo života izbranemu pesniku slavjanske marseljeze in ljubljenu prijatelju Mandelčevemu — Simonu Jenku, — Kranju, kjer je največi pesnik slovenski France Prešern zapel svojo pesem labodnico — rodil se je Val. Mandelc 16. febr. 1837.

Prvi elementarni razred je svršil v Ljubnem, a ostala v Kranju. L. 1847 stopil je v I. gimn. razred v Ljubljani, kjer se ni svršil I. poletje II. razreda, ko mu iznenada umre oče. In od tega časa, t. j. od 11. leta svojega življenja upravljal je Mandelc sam z nekaj roko krhko ladjico svojega života, po morju temnem in burnem, kajti

„Le redko upa solnce je sijalo,

Viharjev jeze so pogosto rjule“.

Ali neustrašljivo in neumorno je rinil on svojo ladjico naprej. „Multa tulit fecitque puer sudavit et alsit“ — Znojil se je in trudil, boril in podnašal, ali mu duh emagal ni. Na gimnaziji je on marljivo čital moderne klasike, žalibože brez večše roke voditeljice. Mesto Schillera in Götheja dobil je Kotzebua v roke. Kakor povsod, tako je bil tudi tukaj sam svoj

Najboljše bi bilo, ako je sploh mogoče, da Hohenwart privabi v svoj klub Rusine, Lahe in vse tiste, ki do zdaj še niso pristopili h klubu „zdržene levice“. Coronini bi bil tudi dobra pridobitev; dozdej še ni vstopil pri levičarjih in še mnogo drugih ne. Na tak način bi se Hohenwartov klub zopet pokrepčal in pomnožil. Ako se pa to ne posreči, potem se bojimo, da bo ta naš klub še dalje razpadal, in bodo nazadnje le še Slovenci in Dalmatinci v njem ostali, ter primorani, prekrstiti ga v „jugoslovanski klub“.

Kdo vé, če nam ta razvrstitev ne bo v prid, namesto v škodo? Za zdaj se nič ne vé, in liberalci naj se prezgodaj ne veselí! Nemške konservativce imamo za značajne možé, in ne pričakujemo od njih, da bi nas kedaj nemško-liberalcem izdali. Daljnega razvitka stvari pričakujemo radovedni.

Politični pregled.

V Ljubljani 23. novembra.

Avstrijske dežele.

Kakor se je pričakovalo, imenovan je grof **Kalnoky** za našega ministra zunanjih zadev. On je Madjar, zato bo najbrž, kakor njegova dva prednika Andrassy in Haymerle, delal zoper Slovane, kjer bo mogel. Sicer pa je njegov delokrog jako omejen, odkar vodi evropsko politiko knez Bizmark. Njegovemu pogledu tudi Kalnoky ne bo mogel ubežati.

Največ zanimanja vzbujajo pri vs h strankah izstop nemško-katoliških poslancev iz kluba „desnega središča“, in njih združenje v novi „klub središča“. Mnogi politiki naše barve ta izstop živo obžalujejo, ker vidijo v njem oslabiljenje desnice. Zdi se nam pa, da prevelika osupnjenost ni opravičena; za grofa Hohenwarta je to pač nezaupnica in hud udarec; za celo desnico pa ni toliko razlike, ali je ona sestavljena iz treh ali iz četerih klubov. Morda se grofu Hohenwartu posreči, pridobiti za svoj klub Lahe, Rusine, moravske velikoposestnike, grofa Coroninija in še nekaj takih bolj osamljenih poslancev, in zamogel bi z njimi vsaj za silo zopet zakrpati svojo stranko do prihodnjih volitev, kjer bo našemu klubu gotovo nekaj novih udov prirastlo. Da bi bilo mogoče le 40 poslancev pod staro zastavo skup zbrati, potem klub ni dosti slabjši od

českega, ki šteje le 44 udov. Istina je, da so naredili nemški konservativci s svojim nepričakovanim korakom nekako zmešnjavo; pa upati hočemo, da se ta kmalo zopet poravnava in nam na korist uredi. Vsekako je veselje levičarjev še prezgodno, ker ni misliti, da bo novi klub nepremišljeno celo desnico v nevarnost postavil, ter stavljal pretirane zahteve. Ako se novi klub z vlado spre, pride ta pač ob večino; upati pa je, da bo vlada rajši nekoliko odjenjala ter žrtvovala ministra Konrada, da se vihar poleže.

„Pester Lloyd“ ustavovercem — pardon, to ime so zdaj odvrgli — „levičarjem“ dokazuje, da časi njih prejšnje veljave in moči ne pridejo več nazaj, kajti če prav vlado vržejo, ne bodo mogli več tako brezobzirno in strankarsko vladati, ko prej, ker Čehov, Poljakov in Slovencev ne morejo kar tako v kot potisniti, ampak bodo morali z njimi v dogovore stopiti.

O **Dalmaciji** se prav nič ne izve, kako tam doli stvari stojé, ali bo ustaja ali ne. Toliko je gotovo, da ja dosti vojakov v južni Dalmaciji zbranih, in Hercegovini pa se množé roparske čete, ne pové se pa, ali se te čete pečajo samo z ropom, ali imajo tudi kak političen pomen. Dolgo se ta stvar ne bo dala prikrievati. Mi želimo, da bi se stvar z lepa poravnala.

Da se pa **Bosna in Hercegovina** stalno pridobi za Avstrijo, moralo bi se tam doli vse drugače vladati, kakor se v istini. Iz privatnih poročil samovidcev se nam poroča, da naši uradniki tam doli jako samovoljno postopajo in se tudi krivice ne plašijo. K temu pa pride, da so nastavljeni skor sami nemški in ogerski uradniki, ki z ljudstvom še govoriti ne umejo. Jezika zmožni Slovenci in Hrvatje se odrivajo, kolikor je mogoče, le kolikor jih je za tolmače neobhodno potreba, toliko jugoslovanskih uradnikov še trpé, pa — le v najnižjih stopinjah! Tako zahteva dualizem, tako madjarska velemoč! Žalostna nam majka!

Vnanje države.

Francozi poročajo nekaj zmag iz Afrike. Upati je toraj vendar, da se Turkom ne bodo podali, kar bi bila velika sramota za veliki narod francozki.

Judovski listi javkajo, da **ruska** vlada preganja jude. Najbrž jim hoče vzeti pravico

za točenje „šnopsa“ in odiranje ljudstva. Ruski judje se selé v druge dežele. Da bi le k nam ne prišli!

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 22. novembra. (Razdvojitve Hohenwartovega kluba in njeni vzroki. — Coronini in liberalci. — Iz Krivošije. — Grof Kalnoky.) Listi še vedno pišejo o razdvojenju Hohenwartovega kluba; liberalci se že veselí, da bode vsled tega desnica razpadla, in da je ločitev nemških konservativnih poslancev začetek tega razpada, prijazni listi pa trdijo, da desnica državnega zbora vsled vstanovitve novega kluba nič ne zgubi. Veselje vstavovercev je pač res prenačljeno, ker je novi klub vladi naznanil, da jo bode počpiral in da ostane v dosedanji zvezi z večino državnega zbora. Vendar pa mislimo, da ta ločitev ne bo brez vse škode za desnico. Prvič bo še težje kakor doslej pri vprašanjih, ki imajo za razne dežele in razne narode različne nasledke, zediniti vse 4 klube in predlogom zagotoviti večino. Drugič se nam pa dozdeva, da bo v novem klubu preveč vročih in premalo politično-previdnih in zmernih glav, in da utegnó vsled tega večini in vladi nastati marsiktere zadrege, kakoršnih dozdej ni bilo. Trezni in previdni grof Hohenwart je vse opovire srečno odstranil ter je s svojim velikim vplivom in vsestransko zvezo odvrnil marsikako prenačljeno, ki bi bila morda pogubna za večino državnega zbora in koristna le za levico. **Lienbacher**, ki je duša novemu klubu, je sicer moder, izurjen in previden politikar, vendar je vprašanje, bode li mogel z vspehom vplivati na nektere druge poslance, ki bi najraje z enim mahom in vdarcem vse opravili. Ako bode previdnost in zmernost vodila novi klub, potem pač njegova vstanovitev ne bode škodovala desnici, ako bi pa bolj gledal na svoje lastne želje in terjatve, kakor na skupne zadeve in koristi, potem se bodo kmalo pokazali škodljivi nasledki in še ne popolno vtrjena večina prišla bi vsled tega v hudo nevarnost. Toda upajmo, da jih bode lastna skušnjava učila previdnim biti, in da ne bodo delali svojim najhujšim nasprotnikom, liberalcem v roke, ki najhujše črtijo katoliške in konservativne načela. Vzrok, da so se Nemci ločili od Hohen-

vodja in brž ko ne mnogo bolji, nego bi mu drugi bili. Da je to istina, pokazuje jasno l. 1854 in 1855., ko je bil Mandelc v VIII. razredu. Tukaj namreč se je z njim zedinilo na složan literaren rad šest — dvajsetletnih, najplemenitejšim ognjem plamtečih mladenčev, kakoršnih do dandanes bela Ljubljana ni videla. Mlekom teh mladenčev je bil zadojen kasneje Janežičev „Glasnik“, ti mladenči so bili s Cegnarnjem, Vajjavcem in Levstikom glavni pokretači belestristične literature slovenske, pa so zdaj še Stritar, Levstik, Erjavec in drugi njeni korifeji. Vsake nedelje popoldne so se shajala ta makabejska brača v stanu Mandelčevem, kjer bi vsaki svojim prijateljem glasno čital, kar je skoz teden napisal. Po tem so šli na sprehod na Rožnice ali v Šiško, k rojstnej hiši prvega slovenskega pesnika Vodnika.

Svršivši Mandelc gimnazilne nauke, izbere si učiteljsko zvanje za zadačo svojega života in z odvažnim, mladenškim kriolom mahne on k temu cilju, akoprem ga je kruto stiskala bolezen pa tudi siromaštvo. In tim držim, da je on naj jasneje zasvedočil svojo idealno plemenščino, kakor jo je izrazil Platovelec, da

oni človek, v katerem je božanska iskra, ne gleda, kako da udobno in dolgo živi, nego kako da najkoristneje živi za človeštvo. Koliko je borbe imel Mandelc tudi na vseučilišču, kjer se je razun svojih naukov učil tudi taljanski, francoski in ruski, o tem nočem spominjati, samo to rečem, da je on tudi tukaj stopal čez vse zapreke, nepogodnosti in grenkosti kakor velikan prek pigmejskih glav za svojim ciljem; vroče je namreč želel, da enkrat postane učitelj mladeži a tako dobrotvor človeštva in naroda, ki bode toplim duhom etičnih idej varoval cvet mladeži pred pokončajočim mrazom egoizma, osebnih interesov, pohlepe in oholosti. L. 1859 se mu izpolni ta želja, ko je bil dekretovan v Varaždin. Tako eto je hotela osoda, da bode tudi on delavec „mostu za dve bratske grane, da u slogi prava si obrane“. — L. 1864 je bil premeščen na gimnazijo karlovško, kjer je 7 let in 7 mesecev zdušno vršil svoje dolžnosti, baveč se neumorno s knjigo. Ali njegova neprestana životna borba je bila zasejala seme smrti v njegovo telo. Že od VII. gimn. raz. je on vedno poboljeval, a l. 1871 podal se je

na svet lečnikov doli v Napolj zdravja iskat, in vrne se — kakor pravijo — zdrav, ali brž ko ne samo prividno, kajti ko je hotel v februarju tistega leta potovati v Rusijo, zateče ga smrt 12. maja.

Takšno je bilo življenje pod tem le homčkom spavajočega boritelja. Pa ko nad njegovim prahom tudi ne bi stal ta-le skršen steber, kterege danes čiste solze radostnice iz globočine srca izvirajoče posvečujejo, — v srcu hvaležnega potomstva bodo stali večno trofeji njegove zmage, njegovega delovanja, ki ni bilo puševina, pustoš, bol, solza, smrt in robstvo milijonov nego sejauje onega semena, iz kterege ima izklicati bodočnost dostojna — človeštva.

Tvoj grob pa mili pokojnik, naj bode nam ono sveto mesto, ki bode zedinjalo roke delavne za dozidanje „mosta za dve bratske grane, da u slogi prava si obrane“. — Vekuj, neustrašivi boritelj v življenju, — v duhu za to idejo, za to zadačo! — Budi duhove iz dremeža, da Ti enkrat zopet pade na grob venec neumrle Slave! —

wartovega kluba, je razdraženost zoper Hohenwarta samega. Njegova previdnost in zmernost jim ni bila po volji; oni so mislili, da bi bil Lienbacherjev predlog gotovo obveljal, ko bi se bil Hohenwart odločneje zanj potegnil. V tem pa ga krivo sodijo. Ko je bil klub sklenil glasovati za drugi Lienbacherjev predlog, se je Hohenwart podvrgel sklepu, dasiravno on sam z njim ni bil zadovoljen in bi bil želel predlog bolj v federalističnem smislu. V zadnji klubovi seji je konservativnim Nemcem zagotavljal, da se bode njih željam glede šolskih postav vstreglo, da naj pa ne delajo nobenih zaprek, ki bi utegnile silno škodovati. Poslanci so obljubili, da se hočejo še enkrat posvetovati, da pa ne mislijo izstopiti iz kluba, toda ko so se drugi dan k posvetovanju zbrali, sklenili so ločiti se od svojih dovedanjih tovarišev in osnovati lasten klub. Pravijo, da ni res, kar jim je obetal grof Hohenwart, glede njihovih zahtev, in da zaradi tega nečejo ostati v njegovem klubu. Toda odločnost, s katero je grof Hohenwart tedaj govoril, je najboljši porok za to, da ni trdil kake reči, o kateri bi ne bil sam prepričan. Imen sicer ni natančneje zaznamoval, a ravno zaradi tega konservativni poslanci niso imeli prilike se prepričati, da bi bile izjave Hohenwartove neresnične. Skušnja bo pokazala, da je imel prav, in da je bila ločitev presojljena in neopravičena.

Tirolci dozda še niso pristopili k novemu klubu, ker jih nekaj še ni tukaj. Samo Zallinger in Di Pauli sta se mu pridružila, ker sta bila dozda samca. Ako se vsi Nemci ločijo, potem ostane v Hohenwartovem klubu 8 Dalmatincev, 8 Krajevcev, 1 Tržačan, 2 Goričani, 1 Istrijan, 3 Štajarci, 6 Bukovincev. Mogoče pa je, da bodo tudi še drugi pristopili, ki so bili dozda samci, in da bode klubu samemu izstop koristil, ker bode imel zdaj eksekutivni komité poravnati ovire, ki jih je dozda odpravljaj večdelni klub deanega središča.

Levičarji so sklenili grofa Coroninija v posebnem povabilu prositi, da bi pristopil njihovem združenemu klubu, pa Coronini boje ne misli pristopiti.

Tukajšnji listi poročajo na dolgo in široko o vstaji Krivošijancev. Med drugim danes trdijo, da je bil včeraj dalmatinski poslanec dr. Klaič pri Kallayu in ministru Taaffeju o tej zadevi. Pa to je izmišljeno. Klaič je bil pač pri ministerskem predsedniku, ne pa pri Kallayu. Toda tudi pri Taaffeju ni bil zaradi Krivošije, ampak zaradi drugih zadev, in le prilično mu je ministerski predsednik omenjal, da ima iz Krivošije ugodna poročila, in da upor pojenjuje. To bi bilo res tudi želeli, ker vsaka vstaja je dotičnim prebivalcem v silno škodo.

Kakor sem Vam včeraj telegrafiral, postal je grof Kalnoky minister vnanjih zadev in cesarske hiše, ter je včeraj cesarju prisegel vdanost in zvestobo. Današnja „Wiener Zeitung“ objavlja to imenovanje. „Slovenec“ je že pred nekimi tedni imel novico, da Kalnoky postane minister ter je že tedaj o njem objavil nekatere reči. Zato mi ni treba jih zdaj ponavljati. Kalnoky se poda te dni nazaj v Petrograd, da caru izroči svoja pisma in se od njega poslovijo, čez 14 dni pa se zopet vrne nazaj in prevzame vodstvo vnanjih zadev.

Iz Celja, 20. novembra. Pri današnji volitvi načelnika krajnega šolskega sveta za celjsko okolico je izvoljen obče spoštovani g. France Lipovšek; njegov namestnik g. Šorn. Soglasno se je sklenilo pri tej seji, da se ima pri krajnem šolskem svetu vradovati v slovenskem jeziku. Upamo, da bo tudi občinski za-

stop celjske okolice v kratkem storil enaki sklep. —

Današnja veselica s tombolo in petjem, katero je napravilo „katol. podp. društvo“, bila je kaj lepa. Pred vsem srčna zahvala gg. čitalničnim pevcem, kateri so pod vodstvom g. J. Lopana, vrlo dobro rešili svojo nalogo. Velika sobana pri „belem volu“ bila je vsa polna raznih udov in prijateljev našega društva iz mesta in okolice. Društvena blagajnica je do bila sè vsem okoli 50 gld. Za priprave obleke in obutali revnih otrok ob prihodnji božičnici. Hvala vsem darovalcem dobitkov za tombolo!

Iz Ljubljane, 23. listopada. Prebivalci št. jakobske fare smo prav malo zadovoljni z našim mestnim zborom. Vse se je zaklelo zoper nas, da nam vzamejo vsakdajni kruh in nas pahnejo v še večjo revščino. Naša fara je tako že najrevnejša v mestu; človek bi mislil, da bo mestni zbor skušal, nam kak zasluzek priskrbeti; namesto tega nam pa še to jemlje, kar smo prej še imeli. Klavnico so zidali na Poljanah, žtni, živinski trg bo na Poljanah, kosarne so in bodo na št. peterskem predmestju, kjer je tako že kolodvor z marsikterim zasluzkom, Trnovčani in Krakovčani imajo log, močvirje in vožnjo po Ljubljani; le mi Šentjakobčani nismo imeli družega zasluzka, ko tega, če se je kak dolejnjski kmet ustavil z vozom in v naših gostilnicah nekaj soldov pustil. Zdaj nam je skrbni magistrat pa še ta zasluzek vzal, ker je prepovedal kmetom, ustavljati vozove po ulicah sv. Florijana! To se je godilo bojda zavolj „lepote“, ker ni bilo lepo, če vozovi v ulicah stojé; toda, modri gospodje, vsakdanji kruh je več ko lepota, in zasluzek je prva stvar, s čim bomo sicer davke plačevali? Ali smo mi mar „štrafkompanija“? Hvaležni smo narodnim, slovenskim odbornikom gg. Regaliju, dr. Zarniku in dr. Drču, da so se za nas potegnili; in skoravno jim letos ni obveljalo, upamo vsaj, da se bodo nas spomnili drugo leto, kadar pri volitvah zmagamo, kar Bog daj!

Hudo je tudi za naše krčmarje, da ne smejo več prešičev doma klati. Ali res mislijo mestni gospodje, da bodo krčmarji zdaj prešiče v klavnico vozili in jih tam klali? Daleč se varajo! Kdo se bo podvrgel tolikim sitostim in tolikemu trudu, ker pri klobasah tako ni nič dobička! Ali bodo mar od mesarjev meso kupovali in klobase delali? Tudi ne, ker potem bi še težje kaj dobička napravili. Nič od tega; kak sir, kake salame ali kaj takega bodo gostom ponudili, klanje pa čisto pustili; dobička pa ne bo imela ne mestna klavnica, ne dežela, ampak Švicarji pri siru in Lahi pri salamah. Vsi meščani pa bodo imeli ta dobiček, da se bo svinjsko meso zelo podražilo. Tako naš modri mestni zbor le tujcem v roke dela, domačine pa zatira! Kakor smo hvaležni narodnim odbornikom gg. Regaliju, Peterci, Goršiču, dr. Zarniku in Stupici, da so se potegnili za domače krčmarje, tako se čudimo ostalim slovenskim odbornikom, da so potegnili z nemškutarji in glasovali proti prošnji krčmarjev. Gospodje gotovo niso dobro poučeni, kako stvar stoji. Za klanje prešiča in delanje klobas so potrebne velike priprave, vsi domači imajo dosti opraviti v kuhinji itd.; kdo bo prešiča v klavnico spremil in nazaj? Pri prešiču je tako malo dobička, da se ne splačajo tiste ceremonije, kakor jih zahteva novi red. Vsploh bo ta, da se prešiči klali ne bodo, gospodje pa tudi klobas ne bodo jedli.

Čez leto in dan bomo videli, kdo je imel prav. **Jakobinec.**

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 23. novembra.

Pri Hohenwartovem klubu ostanejo Slovenci, Dalmatinci, Tirolci in 2 Avstrijca, skupaj 40 poslancev. Novi klub ima 24 udov. Zbornici so danes došli sklepi gospodske zbornice glede skladanja cenilnih vravnanj, gozdnih mej in razdelitve skupnih zemljišč. Levičarji so vlado interpelirali, zakaj je deželni banki dovolila izdati nove delnice, preden so bile stare čisto doplačane.

Domače novice.

V Ljubljani, 22. novembra.

(Dr. Jan. Bleiweis vit. Trsteniški) je te dni nagloma precéj hudo zbolel in bil previden s sv. zakramenti. Vse se je vstrašilo te nepričakovane novice, a hvala Bogu, včeraj je blagemu možu zopet odleglo tako, da se smemo nadjati, da bo zopet okreval in mu bo Bog za domovino našo nenadomestljivo drago življenje ohranil še mnogaja leta. Zavoljo njegove bolehnosti je tudi izostala večernica, katero so mu sinoči nameravali napraviti čitalni pevci.

(Ljubljansko meščanstvo) so dobili v zadnji seji mestnega zbora gospodom: Vaso Petričič, trgovec; Janez Friš, trgovec; Matija Vesnar, hišnik; Anton Dorer, marketendar; Janez Borovski, slikar; Franc Blaž, slikar; Matija Briski, krčmar; Janez Dovč, hišnik; Franc Debevc, hišnik. Pod ljubljansko srenjo pa so sprejeti kot domačini: Egid Bončar, Josip Bazler, Josip Zalar, Janez Malec, Elja Predovič, Franc Treven, Blaž Grilec, Jakob Tomec, Kristjan Ječminek, Valentin Mazgon, Josip Šarabon, Josip Lozar, Anton Krejčič, Alojzij Eberle, Jakob Kovačič, Josip Škrjanec, Jakob Bergant, Franc Hribar, Otou Voglar, Alfred Schmidt, Mat. j Brems in Josip Herman (Knjigo o Slovincih) je spisal znani profesor J. Šuman v založbi Karla Prohaska v Tešnu.

(Lesarjevo liturgiko) ali svete obrede pri vnanji službi Božji, je v novem popravljenem natisu na svetlo dala Kleinmayr-Bambergova tiskarna v Ljubljani. Pisateljsko ime pokojnega Antona Lesarja je zasnó dovolj, ravno tako šolskim krogom tudi njegova lepo vredjena liturgika, ki je kaj pripravna šolska knjiga. Srečni so tisti, ki se učé in se bodo v prihodnje učili krščanskega nsuka v mili slovenščini iz tako lepe knjige. O našem času smo imeli slabšo liturgiko in to še v nemškem jeziku! Upati hočemo, da si kmalo priborimo narodne srednje šole, in potem bomo tudi Bambergovi tiskarni in bukvarni hvalo vedeli, da nam ona pomaga na nloge spravljati slovenske učne knjige. Pred kratkim je namreč izdala Lapajnetov „Prvi poduk“ za ljudske šole, zdaj pa to liturgiko. Cena knjige je 1 gld.

(Slovensko gledišče.) Zaduži pondeljek je priredilo dramatično društvo v gledišči tri ve-sele igre. Mi začnemo s tisto, ki je najbolje dopadala, to je „krojač Fps“. Videli smo jo že večkrat, pa jo vselej še radi vidimo, ker naš izvrstni in priljubljeni komik g. Kajzelj glavno uogo tako dobro izvrši, da je občinstvo kar elektrizirano. G. Kajzelj je ta večer tudi največ hvale žel. Posebno burno je bilo ploskanje, ko je komik v svojem kompletu kazal na prazne nemške lože in pel, da ti menda po telefonu poslušajo doma, ker jih nikoli ni k slovenskim predstavam. Tudi go-spa Gutnikova je v tej igri kaj dobro znala

prestaviti predmestno hišno gospodinjo. Druga igra „Eso uro doktor“ ima tudi dosti komičnih prizorov in so igrali gosp. Sršen, gosp. Hudorovic in gospica M. Nigrinova glavne vloge v splošno zadovoljnost. Slabo pa smo se zabavali pri igri „Zapirajte vrata“, ki je iz laščine prestavljena. G. Sršen se je sicer potrudil, kar je mogel, pa igralec ne more slabe igre spreminiti v dobro. Če trije mladi ljudje strahujejo starega strica in mu nazadnje siloma izpulijo iz žepa 10.000 frankov, kakor siciljanski briganti, to zna biti po laškem okusu, po slovenskem pa ni. Tudi v tem ne vidimo nobenega humorja, če boječ človek skoz celo dejanje trepeta pred tremi ljudmi, ki so siloma ulomili v njegovo hišo. Več se nam ne zdi vredno o tej igri spregovoriti. Upamo, da je ne bomo več videli na našem odru.

(Vabilo.) Znanstveno društvo „Slovenska Matica v Ljubljani“, kateri „je namen, slovenskemu narodu pripomoči do prave omike s tem, da primerne knjige v slovenskem jeziku na svetlo daje ali vsaj podpira, da se izdadé“, vabi najljudneje vse p. n. rodoljube, ki želijo letošnje knjige prejeti in v letošnjem imeniku družtvenikov slovenske Matice natisnjeni biti, pa še niso poslali ustanovnine ali letnine, da jo pošljejo do 15. decembra 1881.

(Tisti mladi vitez F.), ki je iz omar na ulicah pisma kradel, bil je pri okrajni sodnji obsojen na dva mesca ječe in v zgubo svojega plemstva.

(Zatiranje „dajč-krajnarjev“.) Zadnji „Wochenblatt“ vidi v svoji nemškutarški nesramnosti že v tem zatiranju „nemških Kranjcev“, da se nemščina ne uvede v slovenske ljudske šole. Ko bi se na Kočevskem siloma uvedle slovenske šole, kakor na slovenskem Koroškem nemške, potem bi smel „Wochenblatt“ tožiti; ako pa je to zatiranje nemštva, če viada ne dovoli vselej, da bi se slovenska narodnost nemškutarjem na lubo zatirala, da bi se slovenskim otrokom siloma utepala nemščina, potem moramo pač misliti, da naši nemškutarji niso več pri zdravi pameti, ali pa so vsled vednega božanja tako razvajeni, da z njimi ni moč pogajati se ali pa kaj pametnega govoriti. S take vrste ljudmi vlada vse prerahlo postopa.

(Popravek.) G. vrednik! Prosim Vas, popravite moj zadnji dopis s Krke tako, da novi križev pot ne stane, kakor sem jaz po zmoti pisal, 1500 gld., ampak le 1300 gld., kakor so mi prečast. g. župnik sami povedal. Da sem prvič tako pisal, je bila javna govornica kriva; da pa ni tako, je gotovo vsem faranom še ljubše ter so g. župniku še hvaležniši.

Razne reči.

— Naš slovenski polk Litzelhofen št. 47 je došel iz Tirolov na Dunaj, kjer ima zdaj ostati. Toraj sta zdaj oba slovenska pešpolka na Dunaji, da stražita carski dvor. Nasprotno pa sta nemška polka Deutschmeister in Hessen oba v južni Dalmaciji. Hessen je bil prej 16 let na Dunaji, ter se ni vdeležil bosanskega pokreta.

— Judje v sveti deželi. Nekteri bogati judje so nabrali 125 milijonov frankov, ter jih ponujajo turškemu sultanu, da bi jim prepustil nekaj zemljišča v sveti deželi, na katerem se hočejo naseliti iz Rusije pregnani judje. Če je res?

— Drage slike. V Amsterdamu so te dni razprodajali neko zbirko slik. Prodane so se po 13.000, 11.000, 9000, 8000, 7000, 5000,

2500 gld. po ena slika. Izvirajo večinom od holandskih mojstrov.

— Ukradeni briljanti. Kneginji Melaniji Metternichovi je bilo ukradenih briljantov za 40.000 lir vrednosti. Zdaj so prijeli v Pontebi dva kondukterja, Laha, ki sta obstala, da sta kneginji vkradla, ko je po železnici potovala, in jih prodala nekemu juvelirju za slepo ceno 950 lir. Zapri so oba tata in juvelirja. Demanti pa so se kneginji nazaj dali.

— Izseljavanje iz Italije. V letu 1879 se je izselilo iz Laškega 119.831 ljudi; iz teh jih je šlo 39713 na Francozko, 18.617 v Avstrijo (!), in 22.000 v južno Ameriko. Čudno je, da se toliko Lahov (18.000 v enem letu) izseluje v Avstrijo, katero vendar toliko sovražijo.

Zahvala.

Prisrčno zahvalo izrekujem vsem gospodom župnikom za mnogo zaupanja, ki so mi ga do zdaj po Slovenskem skazovali ter se vljudno priporočam, da me tudi zanaprej z naročevanjem počastijo.

Izdelujem pa turnske ure po novem načinu, popravljam in predelujem tudi stare ter sem porok za dobro in pošteno delo.

Spričal za moje dosedanje dela imam mnogo. Bodi mi dovoljeno, da tu le na dva opomnim. Preč. g. župnik v Sromljah so mi čez leto pisali: „Vaša ura teče izvrstno; nikakoršna, tudi najmanjša reč ne, se do zdaj ni pokazila; zanašam se, da se tudi zanaprej ne bode.“

Slov. Gospodar je lansko leto prinesel sledeči dopis iz Zdolj na Štajarskem..... „Dobili smo letos tudi novo uro v stolp. Naredil jo je g. Urban Avbel iz St. Vida pri Zatični.“

Ura ima kolesa v medenino udelane ter prav dobro gré in kaže na vse štiri strani. Bodi tedaj omenjeni urar priporočen, k ga potrebujejo.

Enakih spričeval imam mnogo ter jih zamoram pokazati vsakemu, kdor jih pregledati biogovoli.

V St. Vidu pri Zatični 20. novembra 1881.

Urban Avbel,
urar.

V katoliški bukvarni v Ljubljani se dobivajo znamenite od sv. Očeta XIII. pohvaljene

Prestave najlepših himen sv. cerkve, II. del. Poslovenil J. Bilc. Cena 30 novč., po pošti 5 novč. več.

Knjižica ima v 8° 66 strani lepega razločnega tiska na ličnem papirju. Da je prestava dobra, priča nam ime slavljene pesnika: gosp. J. Bile.

Tudi prvi del omenjenih prestav se še dobiva po 25 novč. v katoliški bukvarni. Po pošti stane vsak zvezek posamezno pošiljan 5 novč. več, ako se pa pošljeta obadva skupaj je ravno toliko poštnine.

V nobeni knjižici in na nobenem pevskem koru naj bi se ne pogrešala ta zbirka cerkvenih himen skozi celo leto.

Sicer se pa z nakupom slovenskih knjig pomaga več ali manj slovenske književnosti, ker skrbeti in gledati moramo da se s tujimi knjigami ne zakoplje domača književnost, najblažji ter najdražji zaklad vsacega naroda.

Naročila blagovolijo naj se pošiljati na

Katoliško bukvarno
v Ljubljani.

Po ceni!

Krasno delo.

S podobami po naravi narejenimi.

Namesto 6 gld. le za 2 gld.

V zalogi imamo več eksemplarov naslednje knjige, ki jo damo le za 2 gld.

Grosses illustriertes

Kräuterbuch.

Ausführlichere Beschreibung aller Pflanzen und Kräuter

in Bezug auf ihren Nutzen, ihre Wirkung und Anwendung, ihren Aufbau, ihre Einsammlung und Aufbewahrung.

Nebst Einleitung

zur Bereitung aller möglichen Arzneien, Kräutersäfte, Syrupe, Conserven, Latwergen, Essenzen, Wasser, Pulver, Oele, Salben, Pflaster, Pillen, Pomaden, sowie vieler Geheim- und Hausmittel. (3)

Nach den neuesten Quellen bearbeitet.

Mit colorirten Abbildungen 1879. 80°. 700 Seiten. Čisto novo.

P. Cieslar's Buchhandlung.
Graz.

Razširjanje kupčije.

Obče priljubljeni in hvaljeni pravi **Howe-Singer** in **Wheeler-Wilson šivalni stroji**, ki jih za Kranjsko le jaz prodajam, se pri meni tako pridno kupujejo, da sem moral odpreti tu v Ljubljani še drugo prodajalnico in da sem pomnožil delavce v moji mehanični delavnici.

Razun zgoraj omenjenih pravih strojev imam pa na prodaj še mnogo drugih, najfinejših izdelkov, tako **ročne stroje, cilind-stroje, potem stroje za slannike in valjarje** itd. itd. prav po ceni.

Velika zaloga **svile za stroje, svitka** (evirna) v štrinah in kolescih, velika izbira **volne in pavole, olja za stroje, šivank, kosov od strojev** itd. bolje in ceneje, ko kje drugje.

Popravki se oskrbé hitro in dobro, tudi se stroji osnažijo.

Od zdaj zanaprej

imam tudi stalno in veliko zalogo **železnih Wertheimovih kas**, ki so trdne in varne proti oguju in ulomu, po nizki tovarniški ceni.

Za pošteno blago in hitro dopošiljatev jamčim s svojim imenom, saj že 11 let v tem mestu kupčujem. Priporočam se toraj za mnogobrojna naročila.

S spoštovanjem

Franc Detter

v Ljubljani, mestni trg 168, na voglu.

(2)